

Nogle Bemærkninger om Dannelsen af Hundyrstammer.

(Af Kammerraad J. B. H. Andersen paa Gundersløvholm ved Næstved.)

Som bekendt for hvem, der deeltog i Landhuusholdnings-selskabets Discussionsmøde den 22de f. M., naaede jeg paa Grund af Sneefog, uagtet der i saa Henseende fra min Side Intet var forsømt, først at komme til Kjøbenhavn over en Time efter Begyndelsen af Mødet, hvor jeg skulde have indledet Spørgsmaalet om Indretningen af Stamtavler og Formen for Bogføring ved Huusdyravl. Jeg maatte derfor, istedetfor en egentlig Indledning, ved hvilken det havde været min Bestemmelse at henvise, deels til mine medbragte Bøger og Stamtavler for min egen Huusdyravl, deels til min herom afvigte Efteraar skrevne lille Bog*) (med hvilke Sager jeg havde haabet, ved at være tidlig tilstede, forinden de egentlige Forhandlinger begyndte, at kunne have gjort de Mødende mere enkeltviis bekendt), nu indskrænke mig til nogle korte Bemærkninger ved Foreviisningen af Stamtavlerne og til Besvarelsen af de Spørgsmaal, der af de Tilstedeværende rettedes til mig.

Hvad der vedkommer dette vil imidlertid blive meddeelt i Beretningen om Discussionerne i Landhuusholdnings-selskabet,

*) Kortfattet Anviisning til en simpel, men nøiagtig Bogføring ved Tillæg af de forskjellige Hunddyr og til Indretningen af de herpaa grundede, for ethvert Opbræt nødvendige Stamtavler, af J. B. H. Andersen. Næstved 1864.

og jeg vil derfor foretrække, istedetfor at udtale mig mere om Spørgsmaalet selv, der udelukkende er behandlet i min for- nævnte lille Bog, som deels er udbredt ved de paa forskjellige Steder afholdte Udstillinger, deels vil blive omsendt til alle andre Egne af Landet, her at give en kort Meddelelse om mit eget Opdræt og de Resultater, hvortil jeg i saa Henseende er kommen.

Min første Virksomhed som Opdrætter ligger imidlertid allerede ikke saa ganske saa Aar tilbage, og den nærmeste Anledning til, at der her ved Gaarden begyndtes hermed, var egentlig Gustav Michelsens Bearbejdelse af Guénons første Bog, der udkom i Aaret 1846, baade directe ved de derpaa følgende Bestræbelser for den almindelige Udbredelse af Guénons Være, i hvilken Retning min Andeel i Opnaaelsen af dette Maal paa en Maade allerede tilhører Historien, og indirecte ved afdøde Etatsraad Neergaards store Interesse herfor, der foranledigede, at han bestemte sig for atter at lægge Kalve til, hvormed der efter et tidligere mindre heldigt Forsøg var standset, inden jeg i 1843 kom i hans Tjeneste. Med den sjældne Tillid, han altid viste mig, saavel som vel ogsaa paa Grund af hans mange forskjellige Forretninger, gav han mig strax aldeles frie Hænder for denne Deel af min Virksomhed, og jeg har saaledes indtil denne Dag i 20 Aar paa eet Sted kunnet arbejde med eet bestemt Maal for Die: Forbedringen af vort Malkeqvæg.

Halvdelen af denne Tid gik imidlertid hen uden nogen synderlig Fremgang, tildeels foranlediget ved forskjellige større og mindre Misgreb fra min Side, hvilke jeg dog ei videre her skal gaae ind paa at omtale, da det er de samme, hvoraf der desværre tidligere hos os er begaaet saamange, ligesom der om disse Aar i det Hele heller ikke er meget af Interesse at meddele, idet der dengang endnu i min Maade at tage Sagen paa aldeles manglede Fasthed og bestemte Principer.

Saameget maa jeg dog sige herom, at blandt de i Aarene 1846 og 1847 hertil kjøbte Anglerkøer og Tyre vare ogsaa de

3de fortrinlige Individier, der senere have afgivet de første Udgangspunkter for Dannelsen af den Gundersløvholmste Dvægstamme, nemlig Tyren Gamle Angler og Køerne Nr. 14 A og 29 A; men det var dengang endnu ikke gaaet op for mig, at Hovedsagen for og Hovedopgaven ved alt Opdræt ikke bestaaer i at anstaffe en Mængde gode Individier andetstedsfra, thi i saa Fald vilde Maalet være let at naae for rige Besiddere af større Eiendomme, men meget mere i, hvad de fleste kunne overkomme, og i hvert Fald enhver Opdrætter stræbe efter, at tilveiebringe eet Handedyr og to høist tre Hundyr saa eensartede, gode og tilsvarende til det Maal, man har for Sie, som muligt, og derefter ved paa rette Maade at benytte Afkommet efter samme, og navnlig det mere fremragende blandt dette, arbejde hen til, at ethvert Individ i Besætningen ikke alene bliver Afkom af disse Dyr, men kommer til at nedstamme fra samme i saa mange Slægtled og saa mange Gange i hvert Led, som muligt.

Da nu hertil kom, at Tyrene indtil 1856 her som allevegne gik løse mellem Køerne, og at saaledes næsten al Parring foregik aldeles i Flæng, fik jeg derfor ogsaa efter disse trende Individier, til Nytte for det fremtidige Opdræt, kun 2 Tyre, Kongepremietyren ved Gamle Angler og Nr. 14 A og Geberg ved Kongepremietyren og Nr. 29 A, samt paa den sidstnævnte Ko tillige en Datter Nr. 4 A, der igjen senere blev Moder til Nr. 29 B (Bakewells Moder), og da navnlig ingen anden Søn af Gamle Angler fik nogen Betydning, har jeg, for ei senere at give Kongepremietyrens Stamtafle en Forlængelse af en kun tilsyneladende Betydning, tildeelt denne Nr. 1 i Tyrerækken, og den vil saaledes ogsaa i Fremtiden indtage den egentlige Plads som Stamfader.

Med de øvrige fra Angeln købte Køer, saavelsom med endeel de følgende Aar under Krigen indkøbte fortrinlige slynske Køer, gik det heller ikke bedre. Jeg havde den bedste og redestigste Billie og arbejdede usfortrødent, ligesom Intet sparede i pecuniær Henseende; men det rette Greb paa Sagen manglede,

og uagtet der hvert Aar lagdes mange Kalve til alene paa de bedste Køer og efter saa gode Tyre, som kunde faaes, blev der dog ingen væsentlig Fremgang, og navnlig viste det sig meer og meer, at selv om jeg ved Hjælp af Guénons Mærker nogenlunde kunde bringe det til fun at tillægge Dviefalve, der i Virkeligheden vare gode, saa var der aldeles ingen Sikkerhed for, at disse ikke igjen senere bragte ringere Afkom.

Den Omstændighed, at Kalvene efter Kongepremietyren og 2 andre Tyre af samme Alder vare saa forstjellige, at jeg omtrent kunde kjende, efter hvilken Fader enhver Kalv var falden, hjalp mig endelig først til mere bestemte og regelmæssige Sagttagelser. Med mit fra Barndommen i saa Henseende skjærpede Sie*) bemærkede jeg nemlig efterhaanden hos Kalvene, at Ligheden med Fædrene, for hvert Aar disse bleve ældre, blev meer og meer fremtrædende og aldeles overveieende fremfor Mødrenes Egenstaber. Herved var jeg da endelig paa rette Veie med Hensyn til Betydningen af de ældre Tyre, saavelsom til disses Overvægt i det Hele taget, og da jeg derefter, nærmest ifølge et Raad, der gaves mig af Godseier Ladiges til Borghorster Hütten i Sommeren 1856, begyndte med at lade mine Køer springe fra Haanden, og saaledes derefter vidste Faderen til enhver Kalv, fulgte den ene indvundne Erfaring paa den anden, og jeg var allerede i Præstø Amts Landbosforenings Møde den 1ste Februar 1858 istand til med mere Bestemthed at udtale mig om Nedarvingsforholdene hos Huusdyrene, end Noget tidligere havde gjort hos os, ligesom jeg sammesteds i Vinteren 1863 atter meddeelte mine i Mellemtiden indvundne Erfaringer.**)

*) Paa Grund af min Faders tidlige Død styrede jeg nemlig fra mit 10de til 15de Aar, ved Siden af at blive privat underviist i Hjemmet, saa godt som ene alt Tillæg af Malkeqvæg, Sviin og Faar paa en Gaard med en Besætning af 100 Køer.

***) Disse Meddelelser findes i Ugeskrift for Landmænd for Aaret 1858, Side 423, og for 1863, Side 516.

Gjennem det fortsatte Tillæg i Overensstemmelse med disse Sagtagelser, og navnlig ved under dette Opdræt og Udvikling nøie at følge Kongepremiethyrens Afkom, blev det mig derefter ogsaa klart, hvor vigtigt det var at kunne bringe det til, at et Individ med en Betydning som denne saa ofte som muligt kunde blive Bedstefader og Oldefader til de fremtidige Tillægssønder, og heraf fulgte da snart Indretningen af Stamtablerne, med hvad videre, der om min Virksomhed i saa Henseende er bekjendt, ligesom jeg endelig tog den bestemte Beslutning, kun at betragte alle de hidtil gaaede Aar som Læreaar, og forfra at begynde paa Grundlæggelsen af en Dvægstamme med Kongepremiethyren som Stamfader, med det Formaal for Die at stræbe hen til, saasnart som muligt at faae enhver Ko til at nedstamme saa mange Gange og paa saa mange Maader som muligt fra denne Tyr.

Som enhver om end nok saa ærlig og uegennyttig Stræben altid for at lykkes til en vis Grad maa følges af det, som man i saa Tilfælde ofte er altfor tilbøielig til at kalde Held, saaledes skal jeg dernæst villig indrømme, at jeg i een Retning har haft et meget væsentligt Held, og dette er, at baade Kongepremiethyren og Egeberg, uagtet begge fra deres 2det Aar efter den gamle ufornuftige og meget skadelige Fremgangsmaade havde gaaet løse mellem Dvier og Røer, og isvrigt ingenlunde vare opsoedte paa en med mine senere Erfaringer stemmende Maade, ikke destomindre holdt ud til en Alder af henholdsvis 10 og 11 Aar, og jeg skal i saa Henseende tilføie, at var navnlig Kongepremiethyren gaaet tilgrunde 3 til 4 Aar før, vilde det, paa Grund af, at jeg i dette Tilfælde for seent havde faaet fat paa rette Maade, ikke være blevet muligt for mig at danne en Dvægstamme uden at benytte Tyre, der ei vare dens Søner eller Sønnesøner; og derved vilde efter min fuldeste og fasteste Overbeviisning om just ikke alt mit Arbejde have været aldeles spildt, saa dog det allervigtigste Støttepunkt for Stammens fremtidige Holdbarhed være blevet

faa væsentlig forrykket, at jeg maatte have mistvivlet om nogenfinde igjen at kunne have indhentet dette.

Idet jeg saaledes haaber, at det vil findes rimeligt, at jeg har udtalt mig noget omstændeligt om disse toende Tyre, troer jeg ogsaa, at her er Stedet til at meddele, at disses mindst forgængelige Levninger, ved Anbringelsen af deres Skeletter paa Landbohøjskolerne i Kjøbenhavn og Alnarp, ere overleverede til Fremtiden, og at i hvert Fald den første, efter Statsraad Bendz's Forklaring til mig derom, ved den ringe Fedtmængde, der i Forhold til Skolens andre Skeletter findes i dens Knokker, endnu efter dens Død afgiver et Beviis paa dens rette Udvikling i een Retning, hvilket for Hovedgrundlæggeren af en Dyrestamme mere end noget andet Sted er paa sin Plads, og sikkert ogsaa her, tilligemed Tyrens andre udmærkede Egenheder, vil i et ikke kort Aaremaal følge selv dens mindre directe Afkom.

Efter at jeg saaledes, uden nogen egentlig Veiledning andetstedsfra, efterhaanden ved egen Erfaring opnaaede at lede mit Opdræt af Malkeqvæg efter faste Principer og paa en Maade, som jeg i alt Væsentligt trostigt tør anbefale for hvilket som helst Slags Tillæg, have imidlertid alle Opdrættere hos os faaet en anden og fuldstændig Veiledning i Professor Prosch's „Haandbog i det almindelige Huusdyrbrug“, hvoraf 1ste Deel som bekjendt udkom 1861. Der er imellem de i dette fortrinlige Værk meddeelte Grundsætninger for Huusdyravlen og mine Anføelser om samme den fuldstændigste Overensstemmelse, og det er mig derfor en sand Glæde og Tilfredsstillelse her at kunne sige, at saameget som jeg paastjønner, at Forfatteren i „Dvægets Aal og Pleie“ har anført mine Meddelelser sammen med Europas berømteste Opdrætteres, saa er det mig dog endnu kjærere, at jeg ogsaa i enhver anden Henseende kan slutte mig til ham, og at jeg saaledes nu kan undlade, hvad jeg tildeels tidligere ikke ganske har kunnet, men hvad der her, som i andre Retninger af Landbruget, altid saa lidt som muligt bør blive den practiske

Opdrætters eller Landmands Sag, at meddele Veiledning til Andre paa en Maade, der nærmer sig et Omraade, hvor Videnskabsmanden ene har sin rette Plads.

Jeg skal derfor ene holde mig til, hvad der vedkommer min egen Virksomhed, og begynde med at vise, at den Anstuelse, der deles af ikke Faa, at det maa kræve et saa langt Naremaal at gennemføre den ovennævnte Plan, at bringe en større Besætning til at nedstamme fra een Tyr, at ingen enkelt Mand kan naae dette, er saa langt fra at være rigtig, at jeg allerede har 120 Køer og Qvier, hvormed dette er Tilfældet, hvilke Individier, hvoraf kun 2 ere over 8 Aar, efter et nærmere betegnet Slægtskabsforhold overfor Kongepremiehyren, kunne grupperes saaledes, at denne er:

1. Fader	til 22 Stk.
2. Fader og Morfader	" 1 — *) .
3. Farfader	" 62 —
4. Farfader og Morfader	" 13 —
5. Oldefader	" 3 —
6. Farfader og Oldefader	" 12 —
7. Morfader og Oldefader	" 2 —
8. Oldefader og Tipoldefader	" 3 —
9. Farfader, Oldefader og Tipoldefader	" 2 —
	120 Stk.

En anden og, som jeg gjerne indrømmer, væsentligere Vanskelighed, der kan møde ved kun at begynde med een Tyr, er, at man for at undgaae det altfor nære Slægtskab kan blive nødsaget til at benytte Tyre, der ikke nedstamme fra denne. Denne Frygt havde jeg ogsaa fra Begyndelsen, og dette saameget mere, som de forannævnte Stamindividier fra Angeln vare af samme Slægt, og for at hjælpe herpaa købte jeg, efterat det i Statsraad Neergaards Tid blandt et ikke

*) Dette er, som jeg ogsaa berørte i Landhuusholdningssekskabet, Noget, som selvfølgelig ei bør finde Sted, men her i dette ene Tilfælde stete ved en Feiltagelse.

ringe Antal Anglerthyr kun var lykkelige at faae den ene gode, Gamle Angler, de 2de tidligere i mine Smaaafhandlinger omtalte Thyr, Flensborg og Ulsnis. Ingen af disse gav imidlertid brugeligt Afkom, og jeg slog derfor ind paa en anden Vej, der, da jeg længere tilbage, mens det endnu var Tid, havde forsømt at faae Hjælpehyr paa de oprindelig indkjøbte Anglerkøer udenfor de 2de Stamkøer, var den eneste, som stod mig aaben, nemlig at jeg i Efteraaret 1855 ved Dvægghandler Bruhn fik kjøbt 4 Køer, saa gode som disse da kunde faaes i Angeln. Disse Køer bleve selvfølgelig alle bedækkede af Kongepræmiethyren og fødte i Foraaret 1857 4 Threfalve, af hvilke jeg senere valgte Freir til Brug, og hvis Moder Nr. 14 B saaledes blev den 3die Stamko ved Siden af Nr. 14 A og 29 A. Freir, som blandt andet fulgte Faderens Fodspor ved ligesom denne 2 Gange at tage Kongepræmie ved de større Landmandsmøder, vedblev at udvikle sig godt til sin Død, der ved et Uheld allerede maatte hidføres i Efteraaret 1862, og paa dens Afkom er heller Intet at klage; men derimod har jeg ei været fuldt saa vel tilfreds med det senere Tillæg paa Nr. 14 B, efterhaanden som dens Alder og Udvikling har medført, at dens Egenskaber have kunnet gjøre sig mere gjældende, end da den til Freir, 3 Aar gammel, bedækkedes af den 7aarige Kongepræmiethyr, og navnlig have de senere Thyr og Qvier faaet ringere Spiel end Freir og dennes første Heelsøster. Jeg venter derfor heller ikke saa meget som tidligere af den ved Nr. 14 B indbragte Opfriskning i det nære Slægtstabsled, og selv Freirs Afkom tillægger jeg af Hensyn hertil mindre Værd; men derimod har jeg i Bakewell faaet en Thyr, der vil blive den rette Fortsætter af hvad dens Fader har grundlagt. Bakewell er imidlertid saa vel bekjendt og har saa ofte faaet sin eenslydende Dom, at jeg ei her nærmere skal omtale den, saameget mindre som Redactionen af Tidsskriftet har lovet mig i næste Hefte at optage en Tegning af den og dens Moder Nr. 29 B, hvilke jeg da rimeligviis ledsager med en kort Meddelelse om begge. Derimod maa jeg endnu nævne en Thyr,

som jeg ogsaa har benyttet, og som ved dens Afkoms Godhed viser sig at kunne faae mere blivende Betydning, end det senere Tillæg efter Nr. 14 B. Denne er tillagt hos min Nabo, Proprietair Høier i Hølløse Mølle, paa en ualmindelig fortrinlig Ko*) efter Kongepremietyren, og er den af dennes Sønnen, der kommer Bakewell nærmest. Efterat Tyren i 1863 havde taget 1ste Præmie i Rønne, gav jeg den Navnet Odin, under hvilket Navn den erholdt 3die Præmie ved Landmandsmødet i Odense, og senere har den hos mig navnlig bedækket Bakewells Moder, som efter den forrige Aar bragte mig en Tyrefalv, der i enhver Henseende vil komme til at staa ved Siden af Bakewell, hvilket ikke kan gjælde om dennes andre Sødfende efter Freir, og her er altsaa et Beviis mere for, at Odins Moder, der sikkert ogsaa er falden paa en Anglerko, i Virkeligheden har været en bedre Ko end Nr. 14 B.**)

Efter at jeg saaledes har omtalt de Tyre, der hidindtil have været benyttede hos mig, vil jeg under Forudsætning af, at dette kan have sin Interesse, ikke blot med Hensyn til den fremtidige Udvikling af min Dvægstamme, men ogsaa for lignende Foretagenders Fremme andetsbeds, gaae over til at nævne de Tyre, der i den nærmeste Fremtid ville komme til at gjøre Tjeneste her, og ved hver enkelt af disse tillige anføre, hvad Værd jeg tillægger samme:

- 1) Bakewell, født den 21de Februar 1859, vil saalænge som muligt vedblive at være Hovedbesteler og forhaabentlig faae en lignende Betydning, som Faderen har havt.

*) Moderen døde Dagen efter Kalvens Fødsel af Kalveseber rimeligviis som Følge af, at den for første Gang i flere Aar inden Kælningen blev malket gold.

**) Odin folgtes forrige Efteraar af Høier til en anden af mine Naboer, Forpagter Brohm paa Bavelse, for 125 Rbl., hvor den paa Grund af et større Tillæg gjør mere Nytte og ligesuldt er til Afbenyttelse for mig, naar saadant i Fremtiden maatte passe.

- 2) *Hroar*, født den 27de Marts 1862 (Søn af *Bakewell* og Nr. 14 B), som i *Odense* erholdt 2den *Præmie* for yngre *Thyr*, er vel en i mange *Henseender* særdeles god *Thyr*; men paa *Grund* af det foran om *Moderen* *Anførte* vil den, saameget mindre som den kun er 3 *Ar* yngre end *Faderen* og dens *Moder* saaledes har havt meest *Indflydelse*, i *Fremtiden* ikke blive meget benyttet.
- 3) *Augustus*, født den 10de August 1863, Søn af *Bakewell* og Nr. 70 (*Datter* af *Kongepræmiethren* og Nr. 14 B), hvilken *Thyr*, saameget mere som den ikke alene kommer den oprindelige begyndende *Stamme* nærmere, men tillige fordi dens *Moder* baade efter *Aldersforholdene* skulde og i *Virkeligheden* har slægtet *Faderen* meest paa, maa sættes langt over *Hroar*.
- 4) *Bowick*, født den 10de Mai 1864, den forannævnte Søn af *Obin* og Nr. 29 B, af hvilken *Thyr* der, baade paa *Grund* af dens udmærkede *Egenskaber* og dens ligesaa gode *Afstamning*, er al mulig *Anledning* til at vente overordentlig meget for *Stammens* fremtidige *Udvikling*;
- og endvidere, foruden den nuværende *Hjælpetyr*, *Prinds Albert* (Søn af *Egeberg*), i *Fremtiden* som saabanne og tillige som *Træktyr*:

- 1) *Frode 2*, født den 27de Novbr. 1863,*) hvis *Stamtavle* findes hosføiet, og hvilken *Thyr*, paa *Grund* af dens fjernere *Familieforhold* til *Bakewell*, særlig vil egne sig til, om saadant maatte blive nødvendigt, at bruges til bennes nærmeste *Slægt*.
- 2) *Medaillethyr*, født den 6te April 1864, Søn af *Guénon***)
- og Nr. 28 (*Datter* af *Kongepræmiethyr* og gamle *Rein-*

*) *Faderen Frode* solgtes som *Kalv* til *Forpagter Brønniche* paa *Vidstrup Parcelgaard*, fra hvem jeg igjen laante samme.

***) *Guénon* var Søn af *Freir* paa en udmærket *Datter* af *Egeberg*, men gif ved et *Uheld* for tidlig væk til at faae nogen større *Betydning*. En *Hælsøster* til *Guénon* malkede som *Ovie 5 Maaneder* før første *Kælving* indtil 6 *Potter Melk* daglig og efter første *Kalv* fra *Novbr. 1863* til *Novbr. 1864* 2900 *Potter*.

strupko), hvilken Tyr jeg, efter ved Udstillingen i Nestved at have erholdt Medaille for samme, igjen kjøbte tilbage, og som, uden at jeg i Diebliffet kan sige hvorledes, dog mulig i Tiden i enkelte Tilfælde kan komme til væsentlig Nytte, og derfor skal benyttes som Trækbjør, hvorved den uden Udgift for Avlen paa ethvert Tidspunkt kan have i Beredskab for denne.

Hvad dernæst angaaer Slægtskabsforholdene mellem Hundyr, der mere ere bestemte til at afløse hinanden, eller dog faaledes, at den ene kan bedække den andens Døttre, og hvilket det er af Vigtighed fra Begyndelsen at ordne paa bedste Maade, skal jeg endnu nævne 3de Tyre, som Godseier Neergaard til Gyldeholm iaar har kjøbt her, for med disse at grundlægge en Stamme hos ham, og hvilke jeg selvfølgelig har valgt med det meest mulige Hensyn til at fremme Opnaaelsen af dette Formaal.

3 Spidsen kommer her Helge, født den 5te Mai 1862, Søn af Freir og Nr. 29 B (hvilken Tyr, saavelsom en tidligere afhændet Heelbroder til Bakewell, Frydenbal, jeg kun har kunnet sælge med Forbehold af at have Ret til at laane samme, hvis saadant for min egen Avl maatte blive fornødent), og da de Tyre, som jeg i den nærmeste Fremtid vil kunne levere, maae blive Søner af Bakewell, og Helge er Halbroder til og en Brodersøn af denne, valgte jeg derfor til Mellemmand som Nr. 2 en Søn af Guénon paa en udmærket Datter af Egeberg, født den 17de Marts 1864, og efter hvilken da igjen som Nr. 3 kommer en Søn af Bakewell fra iaar ligeledes paa en Datter af Egeberg.

For endmere at vise Hundhyrenes Overvægt overfor Hundhyrene ved Dannelsen af Hunddyrstammer, med Hensyn til hvilket jeg iøvrigt kan henvise til mine Meddelelser i Ugeskriftet for 1863, skal jeg endnu her tilføie, at medens jeg, som alt anført, foruden de sidste 2 Aars Tillæg i lige Linie efter Kongepremiehyren, har 120 Descendenter, har jeg derimod efter de tre Stamfæer i 1ste, 2det og 3die Led kun 22 Individier af Hundkjønnet, nemlig efter:

1) Nr. 14 A.	1 Datter	
	3 Datterdøttre	
	3 Datterdøttres Døttre	
	<hr/>	7 Stf.
2) Nr. 29 A.	1 Datter	
	3 Datterdøttre	
	8 Datterdøttres Døttre	
	<hr/>	12 —
3) Nr. 14 B.	3 Døttre	3 —
		Salt 22 Stf.*)

foruden at selvfølgelig enhver af de trende Køer have deres directe Andeel i Kongepræmietyren, Egeberg og Freir.

Af væsentlig Bigtighed ved alt Opdræt, og navnlig naar man har Dannelsen af faste Stammer for Die, er det dernæst, at man meget nøie giver Agt paa og saavidt muligt benytter de Individier, der særlig nærme sig det Formaal, man stræber efter at naae, saaledes som netop Kongepræmietyren har gjort og Bakewell gjør for mig, og selv om det end tildeels noget seent eller endog først gjennem Afkommet tilfulde viser sig, hvilken Betydning det paagjældende Individ kunde have faaet ved tidligere at være blevet mere paastjønnet, saa kan dette dog for en Deel indhentes ved senere at lægge saamegen mere Vægt paa dets Afkom, saaledes som jeg, for at nævne et Exempel, for Tiden gjør med Døttrene efter Egeberg; og vil jeg endnu til Slutning meddele en Regel, jeg har haadt god Nytte af at følge, nemlig den, hos Handvret, hvis overveiende Indflydelse, naar det paa rette Maade benyttes, jeg haaber tilstræffeligt at have godtgjort, foruden Hovedegen-

*) Af disse have de 6 i andet og tredje Led efter Nr. 14 A ingen Betydning faaet for Tillægget, hvorimod alt Afkommet af Nr. 29 A har været og er saameget desto bedre. Grunden hertil maa, da begge Køerne omtrent vare lige gode, ligge i det dengang Tilfældige, at Nr. 29 A maa være bleven bedæftet af en bedre Tyr, da den bragte Datteren Nr. 4 A, end Nr. 14 A til dens Datter Nr. 129, der isørigt selv endnu er en udmærket Ko.

staberne tillige faa vidt muligt at holde fast paa de rette Forhold i alle Enkeltheder, hvorimod man, med Undtagelse af de mere fremragende Hundtyr, der igjen inden i Stammen i Fremtiden vilde faae særegen Betydning, hos disse mere kan holde sig til, at de Egenstaber, der stilles øverst, ere tilstede, og ligesom denne Bemærkning gjælder alle Huusdyr i Almindelighed, saaledes vil jeg ogsaa med den gaae over til i Korthed at meddele, hvorvidt jeg ved Anvendelsen paa de andre Huusdyrarter af de her for Dvægets Vedkommende meddeelte Principer er naaet ved Dpdræt af disse.

Hvad der altsaa maa følge næstefter Kjerne, bliver mit Hesteopdræt, der vel efter Tallet er meget ringe, og navnlig er blevet endmere indskrænket, siden det, som alt anført, blev indlysende for mig, hvor vigtigt det ikke alene i og for sig er, at Grundlæggelsen af en Huusdyrstamme skeer med faa Individier, men at dette bliver ligesaa nødvendigt for den Dpdrætter, der vel, som jeg her, kunde begynde med Tyr, der allerede vare af det bedste og rene Blod i deres Stamme, men ikke destomindre vilde arbejde videre paa dennes Udvikling til noget endnu bedre, og altsaa egentlig gaae over til et yderligere selvstændigt Dpdræt, der uden i fjerneste Maade at blive noget Nyt, kun atter skulde være et Skridt videre til at give det alt Bestaaende mere Fasthed og Eensartethed.*)

Jeg maa dog her bemærke, at jeg hverken i mine Drengear eller senere i fjerneste Maade havde interesseret mig for Heste eller Hesteavl, før jeg ved at lære Knabstrup-Hestene at kjende fik den Overbeviisning, at disse forenede alle Hovedanlæggene til at afgive en for Landmanden under de allerfleste Forhold passende Brugshest. Ligesom det derfor ogsaa var langt fra, at jeg, da jeg begyndte med Hestetillæg og med

*) Paa lignende Maade har jeg igjen til flere Steder, blandt Andre til Kammerherre v. Deurs, Baron Neetz Thott og Boelsmand Niels Nielsen i Høiby i Ods Herred leveret Tyre- og Dvielalve til Grundlæggelse for dem af særlige, fra min Stamme udgaaede Dpdræt.

at arbejde for Hesteavlens Ophjælpsning her paa Egnen, kunde paatage mig det, som man i daglig Tale kalder at bedømme en Hest, saaledes er dette heller ingenkunde endnu Tilfældet; men hvad jeg kunde have en Mening om, det var, deels det Meget, der af den Hædersmand, der havde grundlagt Knabstrup-Stammen i Retningen af dennes Udvikling som saadan, allerede var gjort, deels det Bidrag, jeg ogsaa, som Tak fordi han overlod mig en af sine allerbedste Følhopper, Flæbe 4, ved at fortsætte hvad han havde begyndt, gennem min Erfaring i og min Interesse for Huusdyravlens kunde hde til hans Stammes videre Udvikling og Forbedring.*)

En Bestemmelse traf jeg dog allerede det første Aar, som det vilde være ønskeligt kunde komme til mere almindelig Anvendelse, og som i Forbindelse med, at Bedækningsprisen har været 5 Rdl. pr. Hoppe, ikke har undladt at gjøre sin Nytte. Denne Bestemmelse, som idetmindste eet Actieselskab her i Sjælland optog efter mig, var, at ingen Hoppe med øiensynlig arvelige Feil blev antaget til Bedækning ved min Hingst, og ihvorvel min egen individuelle Mangel paa Kjendskab til Heste en enkelt Gang kan have foranlediget en maaskee noget mindre correct Gjennemspørelse heraf, saa tør jeg dog sige, at Hensigten, navnlig at undgaae Hopper med Spat, i det Hele taget er bleven opnaaet.

Støttet paa denne første Bestemmelse, har jeg derfor ogsaa iaar kunnet tage en anden, og idetmindste saavidt mig bekjendt, ligeledes ny, som gennem Bekjendtgjørelserne derom vil være Tidsskriftets Læsere bekjendt, nemlig den, at alle efter Rolf fødne Hopper af dens Søn Wolmer blive bedækkede for halv Priis, og, naar disse ere indbrændte af en Landbosforening, uden Betaling. Hvad jeg hermed tilsigter er selvfølgelig, paa et Omraade, hvor man ei, som ved Ovæg, Faar og Sviin, raader over Mængden af Hundhyrene, saavidt det staaer til mig at virke hen til, at Knabstrup-Stammen ogsaa her i Egnen

*) Det sidste Assessor Kunns egne Ord ved Modtagelsen af Rolf 1854.

kan bringes fremad ved sig selv, uden fremmed og som oftest forstyrrende og ødelæggende Indblanding. Jeg kan ikke sige, at jeg i saa Henseende hidindtil er bleven støttet fra nogen Side, og selv fra Stuttericommissionens er snarere det Modsatte skeet; men jeg er vant til at kæmpe og har derved lært, at man med et fast Maal for Sie, selv om dette end fra Begyndelsen ei har været det absolut rette, og ved med Udholdenhed at arbejde til Opnaaelsen af samme, i hvert Fald kommer langt videre end ved Valten og Hensyntagen til Dieblikkets forskjellige Anskuelser, som oftest fremkaldte ved Mode og tilfældige Omstændigheder.

Jeg skal imidlertid, hvad Heste angaaer, endnu mere end med Hensyn til Dværgavl, vel vogte mig for at træde docerende op, og derfor endnu herom kun sige, at jeg samtidig med at indføre bestemte Principer for den sidste selvfølgelig ogsaa bragte samme i Anvendelse for Hestens Vedkommende, ved strax at standse med Benyttelsen af forskjellige Følhopper, som jeg af ligesaa forskjellige Grunde havde anskaffet, og derefter ene holdt mig til Kolf og Flæbe. Jeg har derfor ogsaa allerede efter dem havt 8 Føl, af hvilke 2 Hopper, efter at være bleve bedækkede paa Knabstrup og igjen at have bragt Hoppesøl, i Efteraaret 1862 folgtes til Grev Scheel til Gammel Estrup, og i een af disse Datterdøttre*) af mine 2de Stamdyr, 2 Døttre af samme og en 3aarig Søn af Kolf og Nathalia, har jeg nu ligesaa gode Elementer for den fremtidige Udvikling af Stammen som for Køernes, og i een Henseende endnu bedre, forsaavidt som disse Individier paa Grund af, at Stamdyrene her begyndte med Stamtavler, nu ogsaa have deres længere tilbagegaaende.

Paa Grund af, at jeg i nogle Aar havde mit Meieri bortforpagtet, begyndte jeg noget senere med Dannelsen af en Svinestamme. Jeg kan derfor ogsaa saameget mere, som Fremgangsmaaden i alt Væsentligt har været ganske den

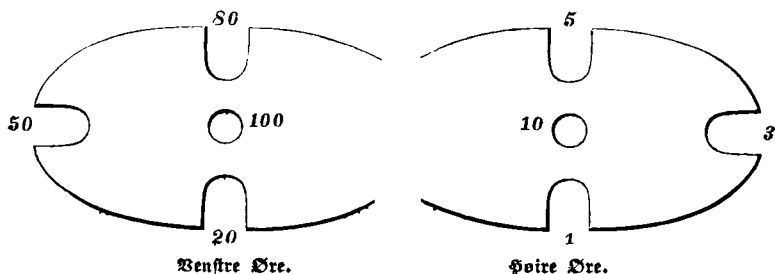
*) Falben efter Thor.

samme, herom udtale mig endnu kortere end om Hestene. De Individer, en Orne- og en So-Griis, hvormed jeg begyndte, fik jeg fra afdøde Proprietair Kennyson til Søhngaardsholm ved Aalborg, og disses Bedsteforældre havde i England været tilkjendt 1ste Præmie ved Dyrskuerne i Yorkshire. Paa Grund af, at Ornegrisen paa Overreisen fik et Tryk i Ryggen, kom den imidlertid ei til at gjøre megen Nytte, og navnlig ikke til at bedække saalænge, at dens Afkom, hvad der var den oprindelige Plan, ad en passende Omvei igjen kunde parres med Soen. Denne maatte derfor i flere Aar være eneste Stamdyr og forsaavidt blev der en Afvigelse, at et Hunddyr her fra Begyndelsen fik meest Indflydelse, men senere, efter at Soen ved en ægte Suffolk-Orne havde bragt mig den Søn, der i Odense fik 2den Præmie, og derefter ved forskjellige Fædre leveret Orner til flere større Svineopdræt her i Eggen, hvilke jeg igjen af og til har benyttet, og efter at jeg nu har faaet en anden fortrinlig So, der ved Siden af den første kan tjene som Stamso, vil dette Opdræt kunne fortsættes ganske som med Dvæg og Heste, og dette saameget sikkrere, som jeg tillige har Udsigt til i Tiden at kunne benytte en yngre ualmindelig god Orne, der hos Kammerj. Ellbrecht til Søgaard er tillagt efter min Præmieorne paa en udmærket So af engelsk og meklenborgsk Oprindelse.

Om Faarene har jeg kun at sige, at jeg først forrige Efter sommer fra Etatsraad Tesdorpf fik 100 Moderfaar og 2 Bødere, og at jeg nu i Væmmetiden og senere ved Klipningen vil udtage 10 til 20 Stk. som Stamfaar, og derefter, naar dette Antal efter senere indhentebe Erfaringer er yderligere indstrænket, med de bedste Bøddere jeg kan faae, gaae frem aldeles paa samme Maade som med de andre Huusdyrarter, saaledes at der til enhver Tid blandt Moderfaarene vil være et mindre, ogsaa ved Afstamning, fremragende Antal, fra hvilke fremtidige Bøddere og Stamfaar kunne udgaae.

Endnu skal jeg med Hensyn til nøiagtig Mærkning af Faar og Sviin bemærke, at jeg ogsaa her kort efter Fødselen

giver hvert Individ dets Moders Nummer efter mit her anførte Mærkesystem, som alt tilbeels er bekjendt. Den Vanskelighed, der opstaaer derved, at de yngre tidligere med Moderens Nummer mærkede Individier senere, naar disse skulle have deres eget Nummer, maae mærkes paa samme Maade, medens Kjerne faae dette paa Hornene, og i Dreene kun beholde Moderens Nr., er jeg kommen ud over, ved til Lam og Grise at benytte Tænger, der danne mindre Haf og Huller, og da senere at anbringe de større Mærker saaledes, at disse enten borttage de mindre, eller ved Siden af samme særlig kunne iagttages.

Systemet anvendes saaledes, at Haf og Huller efter deres Betydning simpelthen tælles sammen, til man faaer det Nr. ud man vil anbringe. At man søger at bruge saa faa Mærker som muligt er en Selvfølge, men dette opnaaes let ved nogen Øvelse, og kun til Tallene 2 og 40 komme 2de Haf jevnstides.

Hvad endelig angaaer den ved Huusdyravlen tilshneladende besværlige og for Mange afftrækkende Bogføring, da troer jeg i min fornævnte lille Bog tilstrækkelig at have godtgjort, at ligesaa vist som nøiagtige Optegnelser for Tillægsdyrenes Bedkommende ere nødvendige baade med Hensyn til Afstamning og øvrige Egenstaber, saaledes vil paa den anden Side en almindelig Afbenyttelse af Formen for mine Stamtavler og min øvrige Bogføring, saavelsom for de for Hunddyrene af hver Art særlig indrettede Blade, hvortil alt Fornødent kan faaes i Boghandelen, gjøre dette Arbeide saameget simplere og

lettere, at min Fremgangsmaade i saa Henseende forhaabentlig snart vil blive fulgt af enhver Dpdrætter, der i Virkeligheden som saadan udfylder sin Plads.

Foruden Stamtavlen for Thyren Frode 2,*) der tilstrækkelig viser Afbenyttelsen af Formen for disse, skal jeg derfor, idet jeg bemærker, at paa Bagsiden af Bladene for de forskjellige Hundtyr findes inddeelt Plads til Udfyldning af Stamtavlerne, her kun anføre Forsiden af samme, paa hvilken jeg, for ogsaa at vise dette, for de forannævnte 3de Stamttyr, Nr. 29 B, Flæbe 4 og So Nr. 1 har anført, hvad der for hver af disse Individier for 2 Aar er at bemærke; og idet jeg hermed for denne Gang flutter, skal jeg, skøndt saadant egentlig er overflødig, endnu gjøre den Bemærkning, at Grunden, hvorfor jeg saavel her, som i min lille Bog i Efteraaret, væsentligt har holdt mig til Fremstillingen af Principer for Husdyravl, uden, mere end høist nødvendigt, at nævne mine egne Tyr, selvfølgelig kun er den, at jeg deels helst vil overlade Dommen om disse til Andre, der her selv ville see samme, og deels har det Haab, at min Fremgangsmaade ogsaa vil blive fulgt paa Steder, hvor Dpdrættet og Udvikling af Stammerne, med Hensyn til den individuelle Bestaffenhed af Tyrene, gaaer i en ganske anden Retning end hos mig, hvad der navnlig maa gjælde det jydske Fedeqvæg, for hvilket det særlig vil glæde mig snart at kunne see samme bragt i Udvendelse.

Gundersløvholm, den 16de Marts 1865.

*) Af denne Stamtafle vil tillige blandt Andet sees, hvorledes i 3die Led de tvende Køer Nr. 14 B og 142 A bringe tilstrækkelig Afvevling i det nære Slægtskab, hvori de andre Individier i dette Led staae til hverandre, ligesom ogsaa Fødselsaarene antyde, hvad der, naar man gaaer næriere tilbunds i Sagen, gjennem disses Angivelse kan udbrages, og er endelig her, for at vise, hvor ofte Thyren er udgaaet fra de 4 Stamttyr, disses Angivelse udhævet med særligt Tryk.

Stamtavlen er isørigt den samme, til hvilken jeg henviste ved Mødet i Landhuusholdningselskabet, kun at Thyren senere har faaet Navn.

N°. 29 B. Rødsjernet

2den Præmie ved Samlingen i Dorfens 1861.

Aar	Alder	Dato gold	Dato fæstet	Dato løben.	Kypens Ravn. eller Nr.	Prøvemalning i Botter for Maaneberne:												Summa for		De tilslagne Salbe og andre Be- mærkninger
						November	December	Januar	Februar	Marts	April	Mai	Juni	Juli	August	September	October	de fulde Maaneber	de fulde Gule Maer	
1861/62	9	1/3	23/4	20/7	Guénon	6 3/4	6	2 1/4	—	—	—	16 3/8	18 1/4	13 1/2	11 1/2	6 1/4	7	9 3/8	2965	2rødeDvier. Sub- brændt 1865 med Nr. 21 og 23.
1862/63	10	1/3	10/5	15/7	Dbin	5 3/4	1 1/4	—	—	—	—	18 1/4	18 1/4	16 1/8	15 1/4	9 1/4	8 1/4	7 3/8	2714	røbbjelmet Dvir, Bovind.
												Summa		5679						
												Summa			Middeltal for 2 Aar			2839 1/4		

Det aarlige Udbytte findes, som ibrigt fremgaaer af Formen for Rubrikkerne, saaledes, at Tallet for de Maaneber, i hvilke Roen hele Tiden har maalket, simpeltshen regnes sammen, og til denne Sum, der anføres under fulde Maaneber, X med 30, lægges da Udbyttet for de enkelte Dage i den eller de Maaneber, hvori Roen enten har fæstet, eller er bleven gold. Blafsen foroven er beregnet til en kort Beskrivelse af det paagældende Indviid.

Stamtavle

for

Cyren Frode 2 (rød),

født 27 November 1863.

